

Η Μαγκαλι (Πόντια) Ελένη

/ Γενικά

Η ιστορία μιας Ρωμής που έμεινε το '22 στην Τουρκία

ΝΙΚΟΥ ΧΕΙΛΑΔΑΚΗ

Δημοσιογράφου-Συγγραφέα-Τουρκολόγου

Η Μαγκαλι Ελένη είναι η ιστορία μιας Ελληνοπόντιας, της Ελένης, που στην ανταλλαγή των πληθυσμών δεν έφυγε μαζί με τους δικούς της στην Ελλάδα αλλά έμεινε στην Τουρκία και μετά από πολλά χρόνια κάποιои... Τούρκοι την φέρνουν στο φως της δημοσιότητας για να γίνει κινηματογραφική ταινία που θα δείχνει και το μεγάλο δράμα χιλιάδων Ρωμηών κατά την διάρκεια της ανταλλαγής των πληθυσμών το 1922-23. Η προβολή αυτής της καταπληκτικής ιστορίας είναι και άλλο ένα δείγμα του πως κάποιες τύψεις από το μεγάλο εκείνο δράμα των Ελλήνων του Πόντου κατατρέχουν σήμερα πολλούς «Τούρκους», σε σημείο όχι μόνον να την δημοσιοποιήσουν, (εφημερίδα Akşam, 25/5/2013), αλλά και να τολμούν να την κάνουν κινηματογραφική ταινία που σίγουρα θα αποκαλύπτει πολλές πτυχές αυτού του δράματος. Να μην ξεχνάμε πως πριν από δυο χρόνια είχε προβληθεί η τουρκική ταινία, «Yüreğine Sor», που αποκάλυπτε το μεγάλο δράμα των κρυπτοχριστιανών του Πόντου και η οποία δυστυχώς στη συνέχεια «εξαφανίστηκε» στην Τουρκία.

Η ιστορία λοιπόν αυτής της Ελένης έχει ως εξής: Το 1920 ζούσε σε ένα χωριό έξω

από την Τραπεζούντα ο μεταλλουργός Χαράλαμπος Χρυσστομιδης με το παρατσούκλι, Lampo Usta, (δηλαδή Μάστορα Λάμπη), με την γυναίκα του Αναστασία και την μικρή τους κόρη την Ελένη. Η ζωή τους κυλούσε ήρεμα και ο μάστορας κέρδιζε αρκετά για να ζει η οικογένειά του χωρίς στερήσεις. Όλα αυτά όμως άλλαξαν με βίαιο τρόπο το 1923, (εδώ βέβαια οι Τούρκοι δεν κάνουν καμία αναφορά για την φρικτή γενοκτονία των Ποντίων που τότε έχει αποκορυφωθεί), καθώς είχε έρθει η ώρα της αναγκαστικής προσφυγιάς. Το ζευγάρι με την 13 χρονών κόρη τους Ελένη πήραν ό,τι μπορούσαν μαζί τους και κατευθύνθηκαν μαζί με πολλούς άλλους Ελληνοπόντιους προς την Τραπεζούντα για να αποβιβαστούν στο πλοίο που θα τους έφερνε στην Ελλάδα. Στον δρόμο όμως τους σταμάτησε ένα ένοπλο τμήμα. Οι Τσέτες συγκέντρωσαν κάποια κορίτσια που διακρίνονταν για την ομορφιά τους και τα απήγαγαν.

Ο καημένος ο Χαράλαμπος χωρίς να μπορεί να κάνει κάτι έστειλε την σύζυγό του προς το λιμάνι της Τραπεζούντας ενώ εκείνος έμεινε πίσω για να ψάξει για την κόρη του. Πέρασαν τέσσερις μήνες όμως χωρίς κανένα αποτέλεσμα και η Ελένη δεν είχε βρεθεί. Εντωμεταξύ η γυναίκα του η Αναστασία έφυγε με το πλοίο της προσφυγιάς και έφτασε στην Καβάλα. Στον Πόντο ο Χαράλαμπος συνέχιζε να ψάχνει παντού για την κόρη του. Στο χωριό του όπου ξαναπήγε του είπαν πως δεν έμεινε κανένας Έλληνας καθώς όλοι είχαν φύγει και μάλιστα τον προειδοποίησαν ότι το αν παραμείνει εκεί υπήρχε μεγάλος κίνδυνος για την ζωή του. Τότε ήρθαν κάποιοι και του είπαν πως η Ελένη σκοτώθηκε από τους άτακτους και ότι είχαν δει το πτώμα της μαζί με άλλα πτώματα σε κάποιο ρέμα κοντά στην Τραπεζούντα. Ο

καημένος ο Χαραλάμης χωρίς να μπορεί να συγκρατήσει τα δάκρυά του αποφάσισε τελικά να φύγει από τον Πόντο. Μετά από περιπλανήσεις τριών μηνών έφτασε στο Καντήκιοϊ της Κωνσταντινούπολης.

Εκεί απελπισμένος, χωρίς την γυναίκα του που είχε φτάσει στην Ελλάδα και την κόρη του χαμένη, ο Χαράλαμπος γνωρίζεται με έναν επιφανή Τούρκο, τον Süreyya Paşa, ο οποίος τον εκτίμησε και θαύμασε την επιδεξιότητά του στην τέχνη του. Ο Τούρκος τότε του άνοιξε ένα μαγαζί στο Καντήκιοϊ και ο Χαράλαμπος με την μεγάλη του εργατικότητα απέκτησε πολλούς πελάτες και άρχισε να βγάζει πολλά χρήματα. Ο Λάμπης τότε εγκατέλειψε την ιδέα να φύγει στην Ελλάδα και αφού γνωρίστηκε μια κοντοχωριανή του, την Antusa, που είχε μείνει και αυτή στην Πόλη, την παντρεύεται και κάνει μια κόρη, την Σοφία. Η Σοφία αφού μεγάλωσε παντρεύτηκε και έκανε ένα γιο. Ο γιός της αγάπησε πολύ τον παππού του, τον Λάμπη, ο οποίος συνεχώς του μιλούσε για την χαμένη του θεία την Ελένη γιατί ποτέ δεν πίστεψε ότι είχε σκοτωθεί αλλά ότι ζούσε χαμένη κάπου στον Πόντο. Ο γιός της Σοφίας μεγάλωσε έγινε χρυσοχόος και άνοιξε ένα μαγαζί κοντά στο Καπαλί Τσαρσί αλλά συνεχώς σκέφτονταν για την Ελένη που είχε χαθεί. Απευθύνθηκε τότε σε ένα δικηγόρο και του ανέθεσε να ψάξει για την χαμένη του θεία. Πριν περάσει πολύς καιρός, ένα τηλεφώνημα έκπληξη ήρθε από την Τραπεζούντα. Αυτοί που τηλεφωνούσαν τον ρώτησαν, «εσείς δεν είστε που ψάχνετε για την Εμινέ;», (δηλαδή την Ελένη). Ο γιος της Σοφίας σάστισε και τότε έμαθε ότι η Ελένη είχε βρεθεί από την οικογένεια του Abdülkadir Sümer που την είχαν υιοθετήσει και την ονόμασαν Εμινέ.

Παράλληλα όμως καθώς έψαχνε για την χαμένη κόρη του παππού του ρωτούσε και για την χαμένη του γιαγιά την Αναστασία. Τότε μαθαίνει ότι η Αναστασία που βρίσκονταν στην Ελλάδα είχε παντρευτεί και αυτή και είχε κάνει δυο παιδιά. Τα παιδιά της Αναστασίας ήθελαν πολύ να έρθουν στην Τουρκία για να ψάξουν για τον Χαράλαμπο και την χαμένη κόρη της Αναστασίας και τελικά κατάφεραν να έρθουν σε επαφή με το γιο της Σοφίας. Εντωμεταξύ από την Τραπεζούντα ο Sümer, δηλαδή ο θετός πατέρας της Ελένης, μόλις έμαθε για όλη αυτή την ιστορία της υιοθετημένης του κόρης ήρθε στην Κωνσταντινούπολη και προσκάλεσε όλους τους συγγενείς της Εμινέ στην Τραπεζούντα. Εδώ αντιλαμβάνεται κανείς τα συναισθήματα όλων αυτών καθώς μετά από πολλά χρόνια τα παιδιά της Αναστασίας και ο γιος της Σοφίας συναντήθηκαν στην Τραπεζούντα και βρήκαν την χαμένη κόρη του Χαράλαμπο, την Ελένη, που τώρα ήταν η Εμινέ. Αλλά το πιο εντυπωσιακό σε όλη αυτή την συγκλονιστική ιστορία είναι ότι όλοι μαζί πήγαν και προσκύνησαν το μοναστήρι της Βαζελώνας, ένα από τα πιο ιερά μέρη του ελληνορθόδοξου Πόντου. Η συγκλονιστική αυτή ιστορία, (την οποία όταν την διαβάσει κανείς στα τουρκικά πραγματικά συγκινείται), δείχνει για άλλη μια φορά το μεγάλο δράμα των Ελληνορθόδοξων Ποντίων. Αλλά το εντυπωσιακό είναι ότι αποφασίστηκε να την κάνουν ταινία μια ομάδα «Τούρκων» οι οποίοι όταν την έμαθαν είχαν συγκλονιστεί καθώς είχαν γίνει και μάρτυρες της συνάντησης μετά

από τόσα χρόνια όλων αυτών των χαμένων συγγενών από την φρίκη ενός πολέμου και μιας γενοκτονίας. Βέβαια το ποιοι είναι αυτοί οι «Τούρκοι» που θα γυρίσουν την ταινία δεν μας γίνεται γνωστό, ίσως για ευνόητους λόγους. Όμως και μόνο που στην σημερινή Τουρκία ένα τέτοιο μεγάλο δράμα των Ελληνοποντίων θα γίνει φιλμ, είναι άλλο ένα δείγμα και σημείο των καιρών και φανερό ένδειξη ότι η πανάρχαια φλόγα της ελληνοορθοδοξίας δεν έχει σβήσει ποτέ σε αυτή την ιστορική μεριά του ελληνισμού.

Για την **ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ**

Πηγή: enromiosini.gr